

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**
Мін'юст

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001
тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83
E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,
themis@minjust.gov.ua,
Web: <http://www.minjust.gov.ua>,
код згідно з ЄДРПОУ 00015622

**Голові Комітету Верховної Ради
України з питань правової
політики
Андрію КОСТИНУ**

**Щодо проєктів законів
(реєстр. №№ 5067, 5067-1, 5067-2)**

Шановний Андрію Євгеновичу!

Відповідно до Вашого листа від 03.03.2021 № 04-26/03-2021/74635 Міністерство юстиції України розглянуло проєкти законів України «Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України щодо підсудності справ Верховному Суду як суду першої інстанції» (реєстр. № 5067 від 15.02.2021) (далі – проєкт Закону), внесений на розгляд Верховної Ради України Президентом України; «Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України щодо підсудності справ» (реєстр. № 5067-1 від 17.02.2021) (далі – проєкт Закону № 5067-1), внесений на розгляд Верховної Ради України народним депутатом України Мамкою Г.М.; «Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України щодо підсудності справ» (реєстр. № 5067-2 від 18.02.2021) (далі – проєкт Закону № 5067-2), внесений на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України Ткаченком О.М., та Кабаченком В.В., і повідомляє таке.

1. Проєктом Закону пропонується визначити, що Верховному Суду як суду першої інстанції підсудні справи щодо оскарження нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, міністерства чи іншого центрального органу виконавчої влади, Національного банку України чи іншого суб'єкта владних повноважень, повноваження якого поширюються на всю територію України, виключивши вказані категорії справ з виключної підсудності окружного адміністративного суду, територіальна юрисдикція якого поширюється на місто Київ.

Також розгляд адміністративних справ щодо законності (крім конституційності) постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України пропонується здійснювати Верховним Судом у складі колегії Касаційного адміністративного суду не менше ніж з п'яти суддів.

Адміністративні справи щодо законності та відповідності правовим актам вищої юридичної сили нормативно-правових актів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Національного банку України, інших суб'єктів владних повноважень, повноваження яких поширюються на всю територію України,

пропонується розглядати Верховним Судом у складі колегії Касаційного адміністративного суду не менше ніж з трьох суддів.

Судом апеляційної інстанції у вищевказаних справах визначено Велику Палату Верховного Суду.

Щодо цього зазначаємо, що наведені у пояснювальній записці цілі та завдання проєкту Закону, а саме: запровадження належного високого рівня суддівського розгляду певних категорій адміністративних справ, корелюють з вимогами Меморандуму про економічну і фінансову політику щодо нової 18-місячної Програми Stand-by для України від 02.06.2020 (далі – Меморандум), пунктом 26 якого окреслено посилення верховенства права шляхом забезпечення незалежності, доброчесності та підзвітності судових органів.

Зокрема, підпунктом «с» пункту 26 Меморандуму передбачено внесення змін до процесуальних кодексів стосовно передачі судового перегляду адміністративних справ проти загальнодержавних органів до Верховного Суду як суду першої інстанції.

При цьому у Меморандумі визначено, що критерії передачі справ до Верховного Суду включатимуть такі фактори, як справи загальнодержавного значення, справи, що перевищують попередньо визначений поріг або мають значний вплив чи шкоду для країни і стосуються рішення, дії чи бездіяльності конкретних загальнодержавних органів.

Разом з тим звертаємо увагу, що проєктом Закону не визначено критерії справ, які слугуватимуть підставами для передачі таких справ на розгляд Верховного Суду.

Крім того, проєктом Закону пропонується визначити нормативно-правовим актом акт, який відповідно до закону є регуляторним актом, а також рішення з питань встановлення тарифів на товари (послуги) суб'єктів природних монополій, цін (тарифів) для населення (якщо відповідні повноваження щодо встановлення цін (тарифів) надані спеціальними законами).

Слід зазначити, що відповідно до положень статті 1 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» регуляторний акт – це прийнятий уповноваженим регуляторним органом нормативно-правовий акт, який або окремі положення якого спрямовані на правове регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання.

Також стосовно рішень з питань встановлення тарифів на товари (послуги) суб'єктів природних монополій, цін (тарифів) для населення (якщо відповідні повноваження щодо встановлення цін (тарифів) надані спеціальними законами) зазначаємо, що відповідно до положень частини першої статті 1 та частини сьомої статті 14 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП), є постійно діючим центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, до повноваження якого віднесено прийняття рішень що мають ознаки регуляторних актів, та рішення з питань встановлення тарифів на товари (послуги) суб'єктів природних монополій, цін (тарифів) для населення (якщо відповідні повноваження щодо встановлення цін (тарифів) надані спеціальними законами).

Згідно з пунктом 13 Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 № 715/2014, рішення, прийняті НКРЕКП, оформлюються постановами і розпорядженнями.

З наведеного вбачається, що рішення НКРЕКП щодо встановлення тарифів на товари (послуги) суб'єктів природних монополій, цін (тарифів) для населення є нормативно-правовими актами, що підтверджується практикою Верховного Суду, зокрема, постановою Касаційного адміністративного суду Верховного Суду від 21.12.2019 у справі № 826/14366/15.

Враховуючи вищевикладене, запропонована проєктом Закону деталізація визначення нормативно-правового акта спрямована на уникнення випадків спору щодо підсудності зазначених вище категорій справ.

У зв'язку з наведеним Міністерство юстиції України підтримує проєкт Закону з відповідним доопрацюванням.

2. Проєктом Закону № 5067-1 пропонується визначити, що апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Київ, як суду першої інстанції підсудні справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, а також справи щодо оскарження нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України.

Пропонується передбачити, що судом апеляційної інстанції у справах зазначеної категорії буде Верховний Суд.

Статтями 264 та 266 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України), у редакції проєкту Закону № 5067-1, пропонується визначити, що рішення Верховного Суду, прийняте за наслідком апеляційного перегляду судового рішення апеляційного адміністративного суду в апеляційному окрузі, що включає місто Київ, є остаточним та оскарженню не підлягає.

Щодо цього зазначаємо, що згідно з пунктом 1 частини п'ятої статті 328 КАС України не підлягають касаційному оскарженню рішення, ухвали суду першої інстанції та постанови, ухвали суду апеляційної інстанції у справах, рішення у яких підлягають перегляду в апеляційному порядку Верховним Судом.

Отже, запропоновані зміни до статей 264 та 266 КАС України дублюють положення статті 328 КАС України.

Крім того, згідно з частиною першою статті 35 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» рішення Вищої ради правосуддя може бути оскаржене до Верховного Суду.

Водночас внесення відповідних змін до вищезазначеного закону проєктом Закону № 5067-1 не передбачено.

Також проєкт Закону № 5067-1 не передбачає механізм передачі на розгляд апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Київ, справ з окружного адміністративного суду, територіальна юрисдикція якого поширюється на місто Київ, та Верховного Суду.

Крім того, відповідно до пояснювальної записки метою проєкту Закону № 5067-1 є покращення якості судового перегляду нормативно-правових актів. Разом з тим зміна підсудності справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від Верховного Суду, як суду першої інстанції, до апеляційного адміністративного суду в апеляційному окрузі, що включає місто Київ, не відповідає меті проєкту Закону № 5067-1.

Також положення проєкту Закону № 5067-1 не тільки не узгоджуються, а й суперечать нормам підпункту «с» пункту 26 Меморандуму, оскільки передбачають

вилучення з підсудності Верховного Суду як суду першої інстанції вказаної категорії справ.

У зв'язку з наведеним Міністерство юстиції України вважає за доцільне підтримати проєкт Закону, поданий Президентом України.

3. Проєктом Закону № 5067-2 пропонується визначити, що апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Київ, як суду першої інстанції підсудні справи щодо оскарження нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, міністерства чи іншого центрального органу виконавчої влади, Національного банку України чи іншого суб'єкта владних повноважень, повноваження якого поширюються на всю територію України.

Так, проєктом Закону № 5067-2 пропонується, зокрема, внести зміни до статті 264 КАС України, передбачивши, що рішення Верховного Суду, прийняте за наслідком апеляційного перегляду судового рішення апеляційного адміністративного суду в апеляційному окрузі, що включає місто Київ, є остаточним та оскарженню не підлягає.

Зауваження до проєкту Закону № 5067-2 у цій частині, а також в частині відсутності механізму передачі справ на розгляд апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Київ, та не узгодження з положеннями Меморандуму аналогічні тим, які висловлювались до проєкту Закону № 5067-1.

З повагою

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА